דמכלי שרת לא אשכחן דמיפריק ובעל מום היכא איקרי טמא דתניא [א] 1 ואם כל בהמה טמאה [א] אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' [א] בבעלי מומין שנפדין הכתוב מדבר אתה אומר בבעלי מומין שנפדו או אינו אלא בבהמה טמאה ממש כשהוא אומר 2 ואם בבהמה הטמאה ופדה בערכך הרי בהמה טמאה אמורה הא מה אני מקיים ואם כל בהמה טמאה בבעלי מומין שנפדו הכתוב מדבר יכול יפדו על מום עובר ת"ל אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' מי שאינה קריבה לה' כל עיקר יצתה זו שאינה קריבה היום וקריבה למחר מותיב רב הונא בר מנוח [ג] העופות והעצים והלבונה וכלי שרת [ב] שנטמאו אין להן פדיון שלא נאמר פדיון אלא בבהמה בשלמא עופות קדושת הגוף נינהו ולא נאמר אלא בבהמה אלא עצים ולבונה וכלי שרת ליפרקו אלא לאו משום [ג] דטהורין בעלמא אין נפדין והני נמי אע"ג דנטמאו כטהורים דמו [ד] דעצים ולבונה [ה] לאו בני אשויי אוכלא נינהו אלא חיבת הקודש משוה להו אוכלא דעצים כמה דלא משפי להו לגזירין לא מיתכשרי לבונה נמי כמה דלא קידשה בכלי שרת לא מיתכשרה כלי שרת נמי הואיל ואית להו טהרה במקוה לא לעולם אימא לך טהורין בעלמא נפדין והני משום דלא שכיחי הוא בשלמא לבונה וכלי שרת לא שכיחי אלא עצים מישכח שכיחי עצים נמי כיון [ו] דאמר מר כל עץ שנמצא בו תולעת פסול לגבי מזבח הילכך לא שכיחי אמר רב פפא אי שמיעא ליה לשמואל הא [ז] דתניא [ח] המתפים תמימים לבדק הבית אין פודין אותן אלא למזבח שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם [ה] ואע"ג דקדושת דמים נינהו אין נפדין הואיל וטהורים הם הוה הדר ביה ולא היא שמיעא ליה ולא הדר ביה לאו אמרת התם כיון דלא שכיחי לא מיפרקי הכא נמי כיון דשכיחי מומין דפסלי בבהמה דאפי' ברוקין שבעין נמי פסלי הילכך לא שכיחי רב כהנא אמר טמאין נפדין טהורין אין נפדין וכן א"ר אושעיא טמאין נפדין טהורין אין נפדין איכא דאמרי [ו] א"ר אושעיא אפי' טהורין נפדין רבי אלעזר אומר [ט] כולן טמאין נפדין טהורין אין נפדין [י] חוץ מעשירית האיפה של מנחת חוטא שהרי אמרה תורה מחטאתו על חטאתו אמר רבי אושעיא שמעתי פיגל במנחה לרבי שמעון אינו מטמא טומאת אוכלין [כ] דתנן הערלה וכלאי הכרם

וסול

ושור

דמכלי שרת לא אשכחן. [ז] דבר דמיפריק לאחר שקדש בכלי שרת ואפי' בהמה [ח] בעלת מום שנאמר בה פדיון לאחר שקידשה בכלי שרת כגון ששחט לא אשכחן בה פדיון: **ואם** (א) [ט][ב] **בבהמה הטמאה וגו'.** וכתיב בתריה והעריך אותה וגו' אלמא נפדין: **טמאה ממש.** כגון סוס וגמל וחמור: **כשהוא אומר.** למטה מאותה פרשה ואם בבהמה הטמאה ופדה וגו': מומין קבועין ועוברין מפרש בבכורות (דף לז:): **מותיב רב הונא.** לשמואל: **עופות קדושת הגוף נינהו.** דהן עצמן קרבן ואין צריכין קדושת כלי: **אלא עצים ולבונה.** שלא קידשם בכלי וכלי שרת כי נטמאו ליפרקו דהא לאו קדושת הגוף נינהו אלא מכשירי קרבן הם אלא לאו משום דמנחות ונסכים טהורים אין נפדים והני אע"ג דנטמאו כו': **ועצים לאו בני קבולי טומאה נינהו אלא משום חיבת הקודש.** דכתיב והבשר (י) לרבות עצים ולבונה (יא). וה"מ כי משפי להו [י] ונסרן ומייפן לגזירים לבקעיות יפות דחזו למערכה: **לעולם אימא לך טהורים בעלמא נפדין והני.** כטהורים דמו והיינו טעמא דלא מיפרקי: **משום דלא שכיחי.** ואי הוו [יא] להו פדיון טהורין פריק להו לחולין ותו לא משכחי גזברין מידי אחריגא לצורך העבודה: **תמימים.** בהמה [יב] טהורה (יב): **אלא למזבח.** שימכרו לצרכי קרבנות: **הוה הדר ביה.** ממאי דאמר [יג] (יג)(עופות) מנחות ונסכים נפדין טהורים אע"ג דראויין למזבח: **ברוקין.** טיי"לא: **כולן.** כל המנחות: **חוץ ממנחת חוטא.** שאפילו טהורה נפדית שהרי אמרה תורה בקרבן עולה ויורד (ויקרא ה) מחטאתו על חטאתו בכבשה או שעירה ובתורים כתיב (שם) מחטאתו ובמנחה כתיב [שם] על חטאתו (יד) ודרשינן (בפרק בתרא)לו [יד] דלהכי כתיב מחטאתו בכבשה דמשמע מקצת חטאתו שאם היה עשיר כשטימא מקדש והפריש מעות לכבשה או שעירה והעני יביא ממקצת דמי תורים או מנחה והשאר חולין והכי כתיב (שם) גבי עשירית האיפה על חטאתו דמשמע יוסיף שאם היה עני והפריש עשירית האיפה והעשיר יפדנה ויוסיף עליה מעות ויביא כבשה או שעירה: **לרבי שמעון.** דאמר לקמן [ע"ב] כל האסור בהנאה אינו מטמא טומאת אוכלין: **הערלה.** [טו] וכל הנך איסורי הנאה נינהו:

אע"ג דנטמאו כטהורים דמו. מדלא קאמר טהורים נינהו משמע דמקבלי טומאה אלא דלא חשיבא טומאה ותימה דבפ' כל הפסולין (זבחים דף לד.) אמרינן והאמר מר והבשר לרבות עצים ולבונה הכא במאי עסקינן כגון שקדשו בכלי ואע"ג דאליבא דרבה מסיק הכי אביי נמי לא פליג בהא וי"ל דהתם מדאורייתא והכא מדרבנן והכא נמי הא קאמר עצים כמה דלא משפי להו לגזירין דלא מיתכשרי משמע דלאו מקבלי טומאה מדאורייתא וקדושת כלי דהתם היינו שיפוי גזירין דהכא ובקונטרס פי' התם דמיירי בעצים שחתה במחתת כלי שרת מעל המזבח עם גחלים ולפיכך נ"ל דהכשר של שיפוי גזירין דהכא דרבנן ולא יתכן פירוש זה דבמסכת תמיד (דף כח:) משמע שהיה חותה מן המאוכלות הפנימיות וגם אין לפרש דמיירי אליבא דרבי בהקומץ רבה (לעיל דף כ:) במתנדב עצים דעצים קרבן נינהו ובעו כלי שרת דהא מסיק התם דנעשה כמי שקרבנו מתירין דתנן כל שאין לו מתירין משיקדש בכלי ולרבי הא אמרי' עצים טעונין קמיצה אלמא יש להן מתירין אע"ג דבפרק הקומץ רבה (שם) אמר שהקומץ והשירים הכל למזבח אלמא קדושת כלי דהתם היינו שיפוי גזירין דהכא ובעלי המערכה ומתוך לשון הקונטרס משמע דכמה דלא משפי להו לגזירין טהורין לגמרי וכטהורין דמו לאו דוקא אלא טהורין ממש וא"ת וכי משפי להו לגזירין בקורדום היכי מקדשי והא קורדום אינו כלי שרת כדמשמע בתוספתא דמעילה השואל קורדום של הקדש (ס) מחבירו ביקע בו ובא חבירו וביקע בו כולן מעלו נתנה לחבירו וחבירו לחבירו הראשון מעל והשני לא מעל ובעולה אינו כן נתנה לחבירו וחבירו לחבירו כולן מעלו ואמר בפ' השואל (ב"מ דף לט.) המשאיל קורדום של הקדש מעל לפי טובת הנאה שבו וחבירו מותר לבקע בו (ע) בתחילה ויש לפרש דקורדום דהתם לא במיוחד לעצי מערכה מיירי אבל כלי שרת היה להם מיוחד לעצים שמשפן ומנסרן ומייפן לעשות בקיעות יפות דחזו למערכה ואם תאמר [טז] וכיון דקורדום דתוספתא לאו כלי שרת הוא אמאי מעל השני הא מכיון דבקע הראשון ומעל בו יצא לחולין כדתנן במסכת מעילה (דף יט:) אין מועל אחר מועל במוקדשין אלא בהמה וכלי שרת בלבד כילד רכב על גבי בהמה ובא חבירו ורכב ובא חבירו ורכב כולן מעלו שתה בכוס של זהב ובא חבירו ושתה ובא חבירו ושתה כולן מעלו מה שאין כן בקדושת דמים וי"ל דההיא דתוספתא מיירי בקורדום (פ) המסור ליד גזבר דומיא דנטל אבן או קורה של הקדש לא מעל דקתני התם בתר ההיא דקורדום וקתני בה נתנה לחבירו הוא מעל וחבירו לא מעל (צ) עד שידור תחתיה שוה פרוטה ופריך עלה הש"ס בפרק בתרא דמעילה (דף כ.) ובפרק קמא דחגיגה (דף י:) מכדי מיגזל גזלה מה לי הוא מה לי חבירו ומשני בגזבר המסורות לו אבני בנין עסקינן (ק) ולכך יוצא הקורדום כולו לחולין כשנותנו לחבירו שהרי מוציאו כולו מרשות הקדש אבל כשמבקע בו והוא סבור שהוא שלו אינו מוציאו מרשות הקדש אלא הנאת הביקוע כיון דגזבר הוא ועדיין בידו אינו יוצא מרשות הקדש ולכך מועלין כולן שאין הקורדום מתחלל על ידי הביקוע אבל איש בעלמא שאינו סבור שהוא שלו כי מבקע ביה מיגזל גזליה ומפיק ליה מרשות הקדש ומתחללת הקדושת דמים בכך ואפי' אין מתכוין לגזול אלא דעתו להחזיר לרשות בעלים לאחר ביקוע הא קיימא לן (ב"ב דף פח.) שואל שלא מדעת גזלן הוי לרבנן וקם ליה כוליה ברשותיה דאפילו נתכוון להיות שואל כאילו נתכוון לגזול דמי והא דאמר בהשואל (ב"מ דף נט.) המשאיל קורדום של הקדש מעל לפי טובת הנאה שבו וחבירו מותר לבקע בו (ר) בתחלה וסתם משאיל סבור שהוא שלו מדלא מעל אלא לפי טובת הנאה שבו (ש) שחבירו מותר לבקע בו בתחלה דיצא לחולין ומיהו נראה שעדיין הקדש מעורב בו כיון שהוא סבור שהוא שלו ואינו מתכוין להוציא הקורדום מרשותו מ"מ שרי לבקע בו שהרי הנאת הביקוע כבר יצתה לחולין כיון שאינה מסורה לו והא דאמרינן גבי בית בפרק האומר משקלי (ערכין דף כא.) הקדישו משכיר הדר בו מעלה שכר להקדש ופריך כיון דמעל נפיק לחולין לאו כולי בית קאמר דאפי' קורדום כה"ג לא היה יוצא כולו לחולין אם השכיר לחבירו קורדום של הקדש מידי דהוה אמשאיל אלא השכר לבדו הוא דיצא לחולין וברוב ספרים נמי כתוב נפיק שכר לחולין: **פיגל** במנחה לרבי שמעון אינו מטמא טומאת אוכלין. ומפרש טעמא משום דאוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים אין קרוי אוכל ומוקי לה במסקנא דאקדשה במחובר שלא היה לה שעת הכושר דטהורין אין נפדין וא"ת א"כ

עולה

מסורת הש"ס

א) [תמורה לג: בכורות לז:], ב) לאו בני אוכלא נינהו. נ"ק, ג) מדות לג. לעיל סה:, ד) תוספתא דתמורה פ"א ה"ו תמורה לג:, ה) תוספתא דשקלים פ"ג ה"ו בכורות ט:, ו) אם כל בהמה טמאה. נ"ק, ז) [ויקרא ז], ח) [זבחים לד.], ט) נ"א תמימה, י) ממאי דאמר מנחות ונסכים ומיבת עופות יש למחוק דשמואל לא קאי אלא אמנחות ונסכים. נ"ק, כ) ודרשינן בת"כ דלהכי. נ"ק, ל) נ"א בפ"ב דכריתות ס:, מ) מחבירו וביקע בו ובא חבירו וביקע בו. נ"ק, נ) לבתחלה, ס) המסורה ליד גוברין דומיא. נ"ק, ע) בגלא כמוך ביתו הרי זה לא מעל עד שידור. נ"ק, פ) עסקינן ולכך כשנותנו לחבירו יוצא הקורדום כולו לחולין שהרי מוציאו. נ"ק, צ) לבתחלה. נ"ק, ק) וחבירו מותר לבקע בו לבתחלה משמע דילא לחולין מיהו נראה אע"פ שעדיין הקדש. נ"ק.

◆

רבינו גרשום

דמדמינן טמא לבעל מום לפדייה הני מילי קודם דקדשו בכלי אבל מאחר דקדשו בכלי אין להן פדייה דמכלי שרת לא אשכחן דמיפריק: הרי בהמה טמאה אמור. דמקדישין בהמה טמאה כגון פרד סוס גמל חמור: הא מה אני מקיים אם כל בהמה טמאה וכו'. א) וק"ל ר' כל היכא דכתיב בגמ' ירעו עד שיסתאבו היינו עד שיומם דנפקא לן מהכא דבעל מום איקרי טמא: אלא עצים ולבונה וכלי שרת. אם איתא דטהורין בעלמא נפדין כדקאמר שמואל הני נמי ליפרקו דהני אין בהן קדושת הגוף כל כך דאין באין בגלל עצמן כמו העופות אלא לאו ש"מ דמשום הכי אין להו פדיון דטהורין בעלמא מנחות ונסכים טהורין אין נפדין: והני נמי אע"ג דנטמאו כטהורין דמו דעצים ולבונה לא אשכחן להו טומאה בפירוש אלא דקא מרבינן להו מן והבשר לרבות עצים ולבונה משום חיבת הקדש ועצים כמה דלא משפי להו (כגון) [כמו] משפה. לא מתכשרי בחיבת הקדש וכטהורין בעלמא (הוו). וקשיא לשמואל: לא לעולם אימא לך דטהורין בעלמא נפדין והני עצים ולבונה וכלי שרת אמאי אין נפדין משום דלא שכיחי מטייהו הרבה כמו סולת ויין דמנחות ונסכין הילכך אין נפדין: אין פודין אותן. להוציאן לחולין: אלא למזבח וכו': הוה הדר ביה. מהא דאמר דטהורין נפדין: הילכך לא שכיחי תמימין ואינו פודן אלא למזבח אבל מנחות ונסכים דשכיחי טהורין נפדין. רב כהנא אמר (טהורין) אין נפדין המנחות והנסכים: שהרי כתיב במנחת חוטא על חטאתו ואפשר למכתב מחטאתו מאי על חטאתו דאית ליה דין חטאת דאינה נפדית אפילו טמאה כדתנן בתמורה ושאבדה ושנמצאת בעלת מום תמות ובעלת מום היינו טמאה כדאמרן: פיגל במנחה. כגון שקמץ על מנת להקטיר קומצה למחר או לאכול שיריה למחר: לר' שמעון. דהאי מתניתין דערלה: אין מטמאין טומאת אוכלין. הני שירים משום דלא הוה להו שעת הכושר כדמוקמינן לקמן כגון דאקדשינהו לחיטין דמנחות במחובר:

א) אולי צ"ל ושמעינן מיניה דכל היכא דאיתמר בגמרא וכו'.

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"א מהלכות איסורי מזבח הל' י ופ"ה מהל' ערכין הלכה יא]:
ב ב מיי' פ"ו מהל' איסורי מזבח הל"ד:
ד ג מיי' פ"ה מהל' ערכין ותרמין הל"ה:
ה ד ה מיי' פ"ו מהל' איסורי מזבח הל"ט:

◆

תורה אור השלם

1. וְאִם כָּל בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַיָי וְהֶעֱמִיד אֶת הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן: ויקרא כז יא
2. וְאִם בַּבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה וּפָדָה בְעֶרְכֶּךָ וְיָסַף חֲמִשִׁתוֹ עָלָיו וְאִם לֹא יִגָּאֵל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכֶּךָ: ויקרא כז כז

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואם כל בהמה טמאה:

◆

לעזי רש"י

טיי"לא. קרום על העין הפוגע בראייה.

◆

שיטה מקובצת

א] טמאה וגו' בבעלי מומין כו' והשאר נמחק: ב] תיבת שנטמאו נמחק: ג] משום דבטהורין: ד] מתיבות דעצים ולבונה עד משוה להו אוכלא נמחק: ה] מתיבות ואע"ג דקדושת דמים כו' עד וטהורים הם נמחק: ו] דאמרי. ר' אושעיא אמר:

חדושי הרגמ"ה

דבטהורים בעלמא. מנחות ונסכים טהורים אין נפדין: והני נמי אע"פ שנטמאו כטהורים נינהו דעצים ולבונה לא אשכחן להו טומאה בפירוש אלא דקרא מרבי להו מן והבשר לרבות עצים ולבונה משום חיבת הקודש. (אמר) רב (פפא) [כהנא] [אמר] (סבר) טהורין אין נפדין המנחות והנסכים: שהרי כתיב. במנחת חוטא על חטאתו [ואפשר למכתב מחטאתו מאי על חטאתו] דאית ליה דין חטאת דאינה נפדית אפילו טמאה כדתנן בתמורה [דף כא ע"א] ושאבדה ונמצאת בעלת מום תמות ובעלת מום היינו טמאה כדאמר: פיגל במנחה. כגון שקמץ ע"מ להקטיר קומצה או לאכול שיריה למחר: לר"ש. דהאי מתני' דערלה לא מטמא טומאת אוכלין הני שירים משום דלא הוה להו שעת הכושר כדמוקמינן לקמן כגון דאקדשינהו לחטים דמנחות במחובר: עכ"ל הרגמ"ה: ז] אשכחן שום: ח] ואפילו בהמה שנאמר בה כו' כגון ששחטה לא: ט] ואם כל [בהמה טמאה]: י] להו מנסרן: יא] ואי הוו מפיק להו לחולין תו לא: יב] בהמה תמימה: יג] דאמר עופות ומנחות: יד] בתרא דכריתות: טו] הערלה וכו' וכל': טז] וכיון דקורדוס. עיין תוס' קדושין דף נח ע"א [ד"ה אין מועל אחר מועל].